

NAPOL PLANINCI IN POLDRUGI GORNIKI

LOJZ ŠTEBLAJ

V prejšnji številki Planinskega vestnika smo začeli objavljati znanstveno študijo o tipih planincev. Ker mora biti delo takšne vrste obsežno, študijo nadaljujemo v tej številki in jo bomo predvidoma končali v prihodnji, če ta ali kateri drugi avtor ne bo prišel do novih izsledkov. (Op. ur.)

20. Planinski markacist se je od časov Hudomušnega Janka spremenil iz plačanega profesionalca v zastojarskega prostovoljca. Z razvojem planinstva se je tudi izpopolnil: razen **Knafelčevega** znamenja, rdečih črt in puščic ter napisov uporablja še zeleno barvo, s katero opozarja, da si lahko naravo ogledamo kje tudi onstran meje. Ker njihovo delo ni plačano, tudi ni nič vredno. Nekaterim so markacije preredke, nerazumljive, pregoste, prevlelike, premajhne, skratka, nikoli ni prav. Res pa je tudi, da kje borih deset centimetrov snega popolnoma skrije ves njihov trud. Ko sam pomislim na svoje nagnjenje do tavanja, se na marsikateri neznani, pa markirani poti počutim kar domače. – Markacisti so večinoma samci,

zelo redko je videti z loncem barve in čopičem kako samico. Te farbajo, tudi z rdečo barvo, pač raje kaj drugega. V sedanji organiziranosti sodijo markacisti v okrilje komisije za pota PZS. Nadelava in zavarovanje planinskih poti je po mojem mnenju zahtevno profesionalno delo in tako ne sodi v pričujočo obravnavo. Kaj pa opuščanje planinskih poti? To pa je popolno amaterstvo!

MAZAČI IN STRAŽARJI

21. Planinski mazač deluje tako pod kot nad gozdno mejo. Pod gozdno mejo so to največ lubadarji, ki s kakim rezilom okrasijo lubje kake bukve ali smreke s svojimi začetnicami, imenom izvoljenke, domačim naslovom, predtim srcem itn., itd. Manjše okraske usmiljena narava sama zaraste in zabriše. Druga vrsta zmazkov je barvasta nesnaga na skalni podlagi. Je lahko politične narave: Živijo..., zgodovinske: Mickin bivak...; pesniške: Kar boš, ko boš...; ali spominske: PD Vještica išla je ovuda... itd. Krajši izdelki te vrste zmazkov se pojavljajo tudi v mozaični obliki, lepo zloženi iz pobeljenega kamenja, zato pa navadno v ma-

Vračanje k praplaninstvu

Gostitelj in organizator tokratnega zasedanja planinskih organizacij Alpe-Jadran je bila beneška sekcija CAI, ki je ob enem praznovala 100-letnico svojega delovanja. Temu jubileju primerno je pokroviteljstvo (z uvodnim referatom) nad zasedanjem prevzel deželni predsednik Veneta (Regione del Veneto) **Gianfranco Cremonese**. Delovno srečanje je bilo v renesančni dvorani Velike šole **Janeza Evangelista** v središču Benetk, rdeča nit zasedanja pa so bili problemi gorskih postojank in varovanje okolja v gorah.

Sodelovali so predstavniki planinskih organizacij Avstrije, Nemčije, Južne Tirolske, Madžarske, Hrvaške, Slovenije in CAI kot organizatorja. Slovenijo je zastopal republiški minister za turizem **Ingo Paš**, v imenu PZS pa so sodelovali **Mirko Fetich**, **Georgij Hvala** (GRS Bovec) ter **Janez Kratnar** in **Janez Bizjak** iz Gospodarske komisije. Za udeležence je bilo organizirano simultano prevajanje v slovenski, hrvaški, madžarski, nemški in italijanski jezik. V teh petih jezikih je organizator pripravil tudi simpatično zloženko s programom in kratkim opisom srečanja.

Stoletnica beneške sekcije CAI je spodbudila tamkajšnje planince, da so skladno z mednarodno usmeritvijo *Serenissime* (stara ime za nekdanjo Beneško republiko) prevrednotili, osvežili in poživili temeljna izhodišča delovanja svoje sekcije: aktivno sodelovanje s planinci vzhodnoalpskega območja, iskanje skupnih rešitev za skupne probleme na skupnem alpskem prostoru. V tem smislu sta beneška sekcija CAI in Beneški deželni zbor organizirala delovno srečanje za planinske organizacije dežel Alpe-Jadran. Skupne rešitve bomo našli z usklajevanjem predpisov v posameznih državah, z usklajevanjem metodologije in dela pri snovanju nove skupne strategije gornišтва v Alpah.

O novi »magni charti« varstva okolja v gorah je govoril predsednik CAI **Bramanti**. Obremenitve planinskih postojank so zaradi vedno večjega množičnega obiska prehode in vedno manj obvladljive. Vsaka nova ali povečana postojanka pomeni še večji množični obisk. Zato je strategija CAI zelo jasna: nobene nove kočve v gorah in nobene razširitve obstoječih. Strategija zavestnega samoodpovedovanja in samoomejevanja gornišтва ter vračanje k njegovim izvornim in plemenitim načelom se izogiba odbijajočim prepovedim in uvaja nenasilne in spontane

mutski obliki. Edino zdravilo proti mazačem in zmazkom je oštirski postopek, ko vsake toliko časa z beležem pokrijejo vso straniščno poezijo določenega obdobja. Koristno bi bilo dobiti barvo, ustrezno skalni podlagi, in primerne izvjalce, ki bi prebarvali zmazke. Mozaike pa je možno preprosto razbrcati. – Mazač je večinoma neznan junak, če pa je že znan, je pri njem vsaka beseda bob ob steno. Med zasačenimi storilci ni bilo samci.

22. Gorski stražar je del združbe, ki je glede na ime in občo mirovniško družbeno usmeritev očitno izumrla. To nam priča tako izginotje s strani PV kot splošno pomanjkanje mladenk in mladeničev z modro ovalno značko, na kateri je bil gorski greben z ostrim vrhom, dva cvetova encijana in na nekakšnem listu črki GS. V sezoni cvetenja so strahovali planinske voluharje (*homo alpinus hypudaeus*), ki so se z velikimi šopi uvelega gorskega zaščitenege cvetja tihotapili v domače brloge. Za silo naj bi njihovo nalogo prevzela milica ali policija, kar pa je popoln nesmisel, saj nismo na Kosovu! Zato pa je pleme planinskih voluharjev ošabno dvignilo glavo. Opažene so bile, na primer, tri že priletne samice, ki so tvorile razen lastne zajetnosti še vsako polno polivinilasto vrečko sicer že ovelih kranjskih lilij, ki so pač imele to smolo, da so rastle ob zaznamovani poti. Izgovor, da tri pa že lahko utrgaš, čeprav so zaščitene, so raztegnile vsaka še za bližnje in daljno sorodstvo. O stražarjih, miličnikih ali policajih pa nikjer ne duha ne sluha, kar je bila poglobljena značilnost gorskih stražarjev tudi ko so še živeli.

TEMELJI PLANINSKEGA GOSPODARSTVA

23. Planinski odbornik je temelj, stavba, streha in dimnik planinske organizacije, skratka, brez odbornikov bi planinstva sploh ne bilo! Hudomušni Janko ni obstoja tega plemena obelodanil zato, ker pravi planinski odbornik deluje večinoma v dolini. Tudi danes ne bomo drežali v to, kaj se dogaja v sejinah in drugih sobah ali na kratki poti (z dnevnico) iz avtomobila v kočjo za mizo in nazaj. Poglavitno delo odbornika, ko se odpravi v kakšno po golem naključju z avtomobilom še nedostopno planinsko postojanko, je seveda to, da v dolino odnaša volno (za tiste, ki niso brali prvega nadaljevanja: denar; op. ur.), ki jo je osebe nastriglo s planincev. Je tudi nekakšna dvostranska pritožna knjiga. Osebe se pritožuje nad stanjem postojanke, vremenom, kadrovsko politiko, oskrbo, plačo in obiskovalci. Obiskovalci pa se pritožujejo nad vročino čaja, prijaznostjo in znanjem računstva oseba, potrežbo, snago, vremenom in oblastjo.

Odbornik, ki se mu v večini primerov pravi gospodar, vse to pozorno posluša, tudi po večkrat v sezoni. – Oskrbovanje postojanke prebrisani organizirajo in le dopolnjujejo, manj domiselni pa tudi lastnonožno nosijo. Ker so navadno umetniki tisoč umetnosti, tudi včasih postorijo to in ono, česar osebe ne zmore. Kaj vse doživlja osebe, študirajo odborniki v času izven sezone, ko »dežurajo« ob praznikih ali konec tedna. Kuharsko umetnost preskušajo s kuhanjem čaja, strežejo pa še s tekočimi poživilii

pobude: CAI spodbuja svoje člane, da se odrekajo množičnim obiskom ob konicah, da opuščajo večkrat obiskane »modne« ture in se preusmerjajo v spoznavanje tistih gor, kjer še niso bili. Velik del naporov je namenjen mladini in vzgoji, ki je naravovarstveno in okoljevarstveno usmerjena. V ta namen uvajajo zelene tedne po šolah (šolski programi teh tednov so oblikovani za spoznavanje vrednot gorske narave in ekologije).

Naša skupna nova magna charta je zasnovana na novi etiki obnašanja v gorah. Ta etika naj bo odraz iskrenosti človekovega odnosa do narave.

Zakaj postajajo gorske postojanke problematične? Referat na to temo je pripravil Giorgio Baroni, pri CAI zadolžen za gradbene posege v gorah. Ob dejstvu, da ima severovzhodni del italijanskih Alp preveč gorskih postojank in da se upravljanje teh postojank vedno bolj podreja gostilniški ustrežljivosti do vedno večjega navala neplaninskih obiskovalcev, ki tudi v gorskih postojankah zahtevajo mestno udobje, pri CAI ugotavljajo, da so gorske postojanke izgubile svojo osnovno funkcijo. Koče niso več izhodišča za planinske ture, ampak končni cilji potrošniško usmerjenih turistov, ki v teh kočah vidijo le gostinsko-restavracijske

objekte. Smeti in odpadki, ki se kopičijo okrog gorskih postojank, ter odplake, ki se cedijo izpod njih, ogrožajo okolje in odbijajo prave gornike. Kakšna je osnovna funkcija gorskih postojank, kako jo povrniti in kako varovati okolje v gorah? Gorske postojanke naj postanejo spet domovi za planince, ne pa restavracije nedeljskih izletnikov. Pravi planinski domovi so zavetišča s pristnim planinskim standardom. Pristno planinsko vzdušje v planinskih domovih pomeni preprosto bivanje in skromno prehranjevanje, pomeni oživiljanje nekdanje planinske kulture. Planinski domovi niso energetska potratna stavba; to so hiše brez prtov in rjuh; skromna postrežba in skromna izbira hrane ali pijače pomeni malo pomivanja, manj pomivanja pomeni manj odplak itd.

Drugačno razumevanje in vrednotenje namena planinskih domov ter njihovega vpliva na okolje v gorah zahteva popolnoma spremenjeno gledanje in način mišljenja. To pa je najtežje. Uvajanje nekdanjih planinskih standardov v planinske domove bo učinkovito, če bo zastavljeno in sprejeto na celotnem alpskem prostoru. Takšne norme morajo postati mednarodne norme za gorske postojanke.

Temu cilju je bilo namenjeno zasedanje v Benetkah.

Janez Bizjak

in razglednicami. Planinski odborniki so v večini primerov podjetni samci, le pri dežuranju se jim navadno pridružijo še samice, domače ali divje.

Posebna, redka vrsta planinskega odbornika je goreč ne ž. Nenadoma začuti, da svojega pripadnostnega poslanstva ne bi najbolje udeležil niti v društvu upokojencev, niti vrtničarjev ali gobarjev, ampak, recimo, kar med alpinisti. Ti so tako in tako neorganizirana tolpa, znani po svojeglavosti, trmi, neprilagodljivosti torej in tudi nediscipliniranosti, da o njihovih moralnopolitičnih vrlinah niti ne govorimo. Nujno je končno narediti red! Organizira si kakšno ogledno plezarijo in nenadoma vé več o alpinistiki kot vsa zadevna komisija s članstvom vred. Vešče se vključi v dogajanje, ognjevitvo odloča in se žrtvuje celo za vodenje kake manjše odprave, kar na noben način ni dosegljivo niti v društvu upokojencev, ne pri vrtničarjih in ne pri gobarjih. – Pojav je resda redek in v novih okoliščinah še ni raziskan.

STVARNIKI NADGRADENJ

24. Planinski graditelj je koristno plemo planincev, ki se prikazuje le občasno, sicer pa se skriva med planinskimi odborniki ali navadnimi planinci. V boju s kruto naravo včasih tudi izgubi kak boj, nikoli pa ne vojne. Narava mu včasih z argumenti moči, največ s plazovi, uniči kakšen izdelek, včasih pa ga le malo pretrese in nekoliko prestavi. Gradi stavbe vseh vrst, od preprostih zavetišč ekološkega videza, navadnih kvadrov, ljubkih gorenjskih hišic s pravimi

ganki, ki nato včasih enostavno »odpadejo«, prek pravih posnetkov večkotnih kanadskih kladar, do sodobnih zgradb, ki jim človek težko določi izvor in značilnosti.

Zadnje čase je prišlo pri njegovem delu do manjših nesporazumov. Zaradi lahke dostopnosti z vozili do nekaterih postojank so vanje vtaknili svoj nos tudi različni inšpektorji, ki, žal, ne poznajo funkcije ali namena planinskih koč. Te niso namenjene bivanju gostov kot hoteli, moteli in drugi -eli, pač pa le zaščiti pred slabim vremenom podnevi in prenočevanju. Gradnja hotelov visoko v gorah povzroči nadaljnje probleme v okolju, pa tudi planinci s tenko volno se jih uspešno izogibajo.

Probleme pranja posteljnine odpravljajo prav zadnji čas s tankimi spalnimi vrečami, ki jih obiskovalci nosijo s seboj, vendar lahko kljub praktičnosti neugodno vplivajo na že tako šibko rodnost in s tem na število Slovencev. – Vprašljiva je še tudi velikost zgrajenih postojank: ali graditi za konico sezone, ki traja nekje le kakšen teden dni, dvainpetdeset tednov pa je potem koča prazna, ali izbrati kakšno drugačno izhodišče. Vsaka zgrajena postojanka dobi (ali pa tudi ne) spominsko ploščo, da je pač posvečena temu ali onemu. Ljudski glas pa navadno reče bobu bob in popu pop in pravi, da je to Janezov ali Francetov ali pač kogar že spomenik pri živi glavi.

Včasih, žal, niti graditeljem ni z rožicami postlano. Odločijo se, da bodo, na primer, prevnili kočo, ki je preživela tri države in dočkala skoro stoletnico, vendar »skozi njo piha«. Podiranje

Očiščeni K2

S tem, ko se je težišče alpinizma in gorohodstva preneslo iz Alp v druge, predvsem izvenevropske gorske skupine, se je tja prenesel tudi marsikateri problem, povezan z osvajanjem gorá in sten. Odprave in trekkingi so v te predele prinesli nove navade. Lokalno prebivalstvo je opuščalo tradicionalni način življenja, kajti turizem jim je ponujal drugačen, lažnejši način preživetja. S tem je bil prekinjen tudi stalni boj s silami narave, stalno vzdrževanje ravnotežja v krajini. K temu je pripomoglo tudi povečano trošenje naravnih dobrin, npr. kurilnega lesa zaradi potreb turizma. Tako se ob odhodu v eksotične, redko obiskane in še neonesnažene gore običajno sploh ne zavedamo, da s svojim obiskom nehoti prenašamo probleme iz turistično »obdelanih« gorá v nova območja.

Eden od takšnih problemov je tudi množica najrazličnejših odpadkov, ki ostanejo na gorah za odpravami. Problem sicer nima tako velikih socioekoloških posledic kot že omenjeno spreminjanje navad lokalnega prebivalstva, je pa dobro viden in zato več kot primeren za propagandne akcije ozaveščanja tako turistov kot lokalnih prebivalcev. Tak namen je imela tudi mednarodna odpra-

gre uspešno spod rok, zidanje počasneje, pa vendar; potem pa leta dolgo čaka na dodelavo in otvoritev. Tudi spomenik? Pa ja ne naivnosti! – Planinski graditelji so skoraj stoođstotno vplivni samci, tako odborniki kot tudi stavbeniki. Med slednjimi je bilo slišati le za eno uspešno samico in za samico, ki je poskušala z osupljivo nenavadno izvedbo sodelovati pri takem delu, pa se zanjo ni nihče resno zmenil.

MOTORIZIRANI GOROHODCI

25. Planinski kolesar je novejša zvrst planinske družine in je reakcija na vedno številnejše gozdne in gorske ceste in dolgočasen cika-coka po njih. Je tudi reakcija na požiranje izpuščenih plinov na javnih cestah. Torej: po gozdnih in gorskih cestah s posebnimi kolesi s številnimi prestavami, s katerimi planinci na lastni pogon zmagujejo tudi večje strmine. Skrajneži se ne zadovoljijo s cestami, ampak prehajajo na poti ali celo čez drn in strn. To povzroči najprej prometni problem: kdo naj se pri srečanju ali prehitevanju umakne, ali naj naveden planinec postane bolhač in reši kosti svojega rojstva z urnim skokom v stran, kjer je to sploh mogoče, ali pa naj trmasto s krevsanjem nadaljuje in v primeru trme tudi z druge strani »malo rukne« kolesarja, da ta zgubi tisto, kar je njegova osnovna sestavina, to je ravnotežje. Vsekakor dobrodošla prilžnost za osebe ali celo plemenske spopade, da ne rečemo kar vojne. Kar se tiče vtisa kolesarjev na pot oziroma podlago, pa pričakujemo podatke posebne ekološke študije o obremenitvi vegetacije

va oziroma akcija »Free K2«, ki jo je izvedla skupina evropskih gornikov iz organizacije »Mountain Wilderness« od julija do septembra lani. Za cilj so si izbrali očistiti drugi najvišji vrh sveta, 8616 metrov visoki K2 v Karakorumu, še posebej pa oblegano smer prvopristopnikov. Na gori, predvsem v okolici baznega tabora, so nabrali 3,5 tone odpadkov, med katerimi so prevladovale stare baterije, prazne plinske bombice in gorilniki ter prek 30 tisoč pločevink, plastika, papir, deli opreme itd. Tretjino so sežgali na mestu samem, ostalo pa so nosači prenesli do bližnjega naselja Skardu, kjer so montirali sortirno napravo in stiskalnico za železne in aluminijaste odpadke. Poleg tega so iz smeri do višine 7000 metrov odstranili prek 10 kilometrov (!) fiksnih vrvi in 100 metrov žičnih vrvi prejšnjih odprav.

Za rešitev omenjene problematike bo v prihodnje predvsem potrebno spremeniti odnos do gor. Končati bi se morala herojska doba osvajanja vrhov in sten za vsako ceno ne glede na žrtve in na ekološke posledice. Vsaka odprava naj bi za seboj pospravila vso opremo in smeti. Pot do tega pa je dolga in naporna. Odvisna je deloma od učinkovitosti zakonodaj, še bolj pa od vzgoje tako obiskovalcev kot lokalnih prebivalcev.

(Po »Bergsteiger & Bergwanderer« 3/91
priredil Igor Maher)

in tal z gorskimi kolesi, da bomo z njo podprli že načrtovana prometna pravila in – seveda – prepovedi. – Med kolesarji prevladujejo močni samci, samice so redke. Ker so navadno oblečeni v tesno oprijeta barvasta oblačila, je še potrebno preučiti, kako so všeč drugim planinskimi samicam. Planinski dečkoljubi pa že izražajo brezmejno navdušenje.

26. Planinski padalec je nekakšen polplaninec, čeprav ud planinske srenje, ki se je opremil s posebnim, jadralnim padalom; to pravzaprav sploh ni pravo padalo, s katerim zaviraš pri padcu iz sinjih višav na kruta tla, pač pa je nekakšna cunjia oziroma v nahrbtnik zložljivo jadralno letalo posebnih lastnosti, brez trdnega ogrodja, ki pa se je resda razvilo iz »zaresnega« padala. Njegova osnovna naloga je obvarovanje narave.

Iz že večkrat omenjene študije o obremenitvi vegetacije in tal smo zvedeli, da planinec, pa naj bo težak 40 ali 120 kil, z nahrbtnikom vred obremenil podlago pri vzponu le 400 g/cm², pri teku navzdol pa kar 57 000 g/cm², kar je 142 in polkrat več kot pri vzponu. Torej: planinski padalec malenkostno obremenil gorsko naravo pri vzponu, zdrsne skozi zračne plasti, ne da bi brutalno obremenjeval poti, in doskóči nekam v ravnino, ki navadno ne šteje več v gorsko naravo. Ko bo tehnično dognan še »mehak« doskok, bodo jadralno leta/pada-lo ortopedi predpisovali vsem tistim planincem, ki imajo poškodovan hrustančni vložek v kolenih.

Senčna stran te že skoraj idealne srenje je, da ne deluje ob viharjih, megli, dežju itd. Eksplozijo tega polplaninstva ovira le še to, da so nov rod – in cena padala. – Rod sestavljajo hrabri samci in še bolj hrabre samice.

27. Planinski zmajar ni tisti Hrabroslav, ki hodi s taščo v hribe, ali tašča, ki vodi podmladek v hribe, pač pa član redkega plemena, ki nosi svoje jadralne zmaje peš na gorske vrhove ali grebene in se z njih elegantno odpelje po zraku v dolino. Dokler je v zraku, pa naj bo še tako visoko, je zmajar varen. Nevšečnosti in nezgode nastopijo le pri stiku z drevjem, skalami in tlemi. Dotik s tlemi pa je, žal, zaključek vsakega zmajarjevega poleta. – Zmaj ima nekakšno zložljivo ogrodje, prepeto s tkanino. Naloga čuvanja narave opravlja podobno kot jadralno padalo, le da je nošnja zloženega zmaja nekoliko bolj nerodna. Z njim pa se sicer lahko mojstrsko upravlja in celo jadra. Z razvojem tehnike se to plemo opazno redči; preživijo le posebno vztrajni in trdni samci, redko samice.

IZBRANI ČLENI BRATOVŠČINE

28. Planinski izbranec je član posebnege, žlahtnega rodu planincev, ki ga na poti po gorah ne pozdravljajo le ljudje, pač pa tudi: – »Zasneženi Jalovec s svojimi sosedi naju pozdravljata...«

– »Na robu stene naju nemo pozdravljajo negibne, skrivenčene veje posušenih viharnikov.«
– »Pozdravile so naju prve ameriške znanke, razposajene veriverice.«

– »V sončnem objemu v tišini gora / me Kočna pozdravlja in vetrič igra. / V daljavi Planjava v

soncu žari, / Grintavec vitki v pozdrav se smeji.«
ltd., itn.

Če povzamem iz naključno izbranih, pisnih, na hitro roko zbranih zgledov, pozdravljajo posamični vrhovi, primerki živalstva, rastlinstva, mrazovi in vetrovi in celo sončni žarki. Ko berem take opise, zelenim od zavisti. Vsaj vem, čemu sem volil zelene! Včasih ure dolgo kje posedam in gledam okoli, pa se nihče in nič ne zmeni zame, da bi me pozdravil. Moj doslej največji uspeh je bila hrabra kavka, ki mi je jedla iz roke, kar si druge njene sokavke očitno niso upale. Ali pa kakšen (suh) pes, ki me milo gleda, če malicam, tako milo, da se včasih spozabim in mu grižljaj kar lastnoročno dam med zobe. Pa saj to niso pozdravi! Živali so pač lačne ali vsaj požrešne. – O planinskih izbrancih bom še premišljeval. Če to ni krivica: saj sem tudi jaz zrnce peska v puščavi!

Čeprav se čudno sliši, med planinskimi izbranci prevladujejo samci. Mogoče zato, ker razmeroma več objavljajo. Ali pa imamo o porazdelitvi rahločutnosti v osnovi zgrešeno mnenje.

29. Planinski pravičnik. Pri taki množici ljudi, ki danes pri nas hodi v gore, je nemogoče,

da bi bili po naravi vsi enaki. Kolikor ljudi – toliko nravi. Kolikor glav – toliko mnenj, kar bogato priča tudi vsebina PV. Seveda so mnenja, grobo povedano, lahko pravična, lahko pa tudi krivična. Kdo je potem planinski pravičnik? Če pričnemo o tem javno razpravo, nikoli ne bomo prišli do konca. Konca pravzaprav ni! Kaj pa zdaj? Brez vsake razprave trdim: edini planinski pravičnik je tisti, ki lahko (sebi) dokaže, da je okrog glave imel svetniški sij, glorio, avreolo, kakor pač hočete temu reči. Zal je za tak dokaz razen planinskega pravičnika potrebna še pritiklina, na primer jesen, megleno morje pod opazovališčem, primeren gorski vrh, ki gleda iz tega morja in vsaj štiriindvajsetkaratno sonce, ki iz naštetih pritikin naredi na megli senco in okrog glave pravičnika glorio! Brezverski svet v ta dokaz pravičnosti seveda močno dvomi. Vsakemu pravičniku pa je le vsaj v tiho zadoščenje, čeprav s tem dokazom navadno ne opleta preveč pred drugimi. Ima ga tako rekoč za osebno uporabo. Poskusite!

Sumim, da so med planinskimi pravičniki tako samice kot samci.

(Nadaljevanje prihodnjic)

NOVA KNJIGA ZA PLANINSKO KNJIŽNICO

OB BREGOVIH SOČE

JURIJ KUNAVER

V zbirki *Pelikan* je v ljubljanski založbi Mladinska knjiga izšla knjižica z 32 stranmi »Ob bregovih Soče«, ki jo je napisal univerzitetni učitelj dr. Jurij Kunaver in jo namenil mladini. Toda že po prvem površnem listanju po knjižnih straneh lahko ugotovimo, da bo po tej publikaciji prav rad segel tudi marsikateri starejši, ki bo želel spoznati to pokrajino ob Soči in nad njo: knjižica je namenjena vsem radovednim popotnikom, ki bi radi поблиže spoznali čarni svet najlepše slovenske reke (ali vsaj ene od najlepših, da se s tem presežnikom ne bi komu zamerili). Z besedilom so predstavljene nekatere najpomembnejše značilnosti in podatki o pokrajini, s preglednimi kartami nje lega in razporeditve, s fotografijami nekateri veliki in majhni objekti v pokrajini, ki spodbujajo k ogledu. – Z dovoljenjem avtorja objavljamo nekatere odlomke iz te knjižice, ki naj bi bili spodbuda za branje celotnega dela in za obisk tega lepega predela Slovenije. (Op. ur.)

POTOVANJE PO POSOČJU

Dolgo, a zanimivo pot imamo pred seboj. Najprej bomo na kratko spoznali Trento, nato Bovško kotlino in njeno gorato okolico. Povzpeli se bomo na Kaninsko pogorje in spoznali njegove kraške posebnosti. Na Bovškem je še več stranskih dolin, a vseh, čeprav so zanimive, ne moremo obiskati. Bralca vabim, da si vzame čas za potovanje po Posočju, pa tudi za listanje po različnih berilih, ki pripovedujejo o teh naših najzahodnejših krajih.

Z Bovškega se bomo po vijugasti in ozki dolini Soče podali do Kobarida, od tam pa v Breginjski kot in pod bregove Krna. Na Tolminskem, to je v širši pokrajini okrog Tolmina, bomo spoznali nekatere zanimivejše predele, na primer območje Mosta na Soči, do koder je segel soški ledenik in kjer so sledovi najzgodnejše naselitve. Obiskali bomo tudi dolino Bače. Od tam nas bo pot vodila mimo Anhovega v Goriška Brda, v Novo Gorico in v njeno neposredno okolico. Na obeh straneh Soče in njenih pritokov je še vrsta zanimivih pokrajin, ki pa so tako visoko nad dolinami, da komaj vemo zanje. Take so zlasti planote nad Idrijo, kot na primer Šentviška, Šebreljska in Vojskarska planota ter na levem bregu Soče Trnovska in Banjska planota. Zato je treba na kratko spregovoriti tudi o njih. Vso opisano pokrajino ob Soči poznamo pod imenom Posočje. Njen del od Tolmina navzgor je Zgornje Posočje. Nižje od Tolmina sledi Srednje Posočje, od Nove Gorice dalje pa je Spodnje Posočje. Tam je Goriško polje kot del Soške ravnin, ki se odpira v Furlansko nižino. Prave soške doline od Nove Gorice dalje pravzaprav ni več.

V tej knjižici so omenjene zlasti pokrajine, ki so na soško dolino tesno navezane. Zato nismo mogli poseči posebno daleč navzgor ob Idriji ali ob Vipavi. To so že sestavni deli drugih slovenskih pokrajin, in sicer predalpskega hribovja ter dinarskih planot oziroma krasa. Toda tudi Posočje se iz povsem alpske pokrajine okrog Bovca postopoma prelevi v predalpsko hribovsko in sredogorsko pokrajino na prehodu v alpski svet tam okrog Tolmina. Od tam naprej